

VARFÖR ÄR ROVFISKEN SÅ VIKTIG FÖR ÖSTERSJÖN?

Foto: Vattnekologerna

I ett ekosystem finns en väv av växt- och djurarter som tillsammans är beroende och påverkar varandra. Ändras förutsättningarna i ekosystemet så påverkas ofta hela näringsväven, något som övergödning är ett exempel på. Övergödning inträffar när tillgången på näring ökar vilket leder till obalans mellan växter och växtätare.

Foto: Vattnekologerna

En betare bland fintrådiga alger

Växtp plankton och fintrådiga alger lever på näring - kväve och fosfor. När mänskliga aktiviteter genererar en kraftig tillförsel av dessa näringsämnen leder det till att växtp plankton och fintrådiga alger kan öka i antal. Djurplankton - som äter växtp plankton, och andra betare - som äter fintrådiga alger, ökar inte i samma utsträckning vilket leder till obalans. För ett övergött hav som Östersjön är det därför av stor vikt att det finns gott om djurplankton och betare.

Men allt hänger ihop i ett ekosystem. Djurplankton och andra betare är i sin tur föda till mindre fisk som mört och spigg som i sin tur är föda åt större rovfiskar som gädda, torsk och abborre. En stor rovfiskpopulation, som håller beståndet av mindre fisk nere, är viktigt för att behålla ett kraftigt bestånd av djurplankton och andra betare, som kan motverka övergödningen genom att äta av den ökande växtligheten.

Foto: SMHI

När växtp plankton dominerar syns det i form av algblomning. Algblomning är i sig inte enbart negativ, utan den regelbundna naturliga algblomningen skulle näringskedjan i havet slås ur spel.

Gädda, torsk och abborre är viktiga i näringsväven för att hålla nere bestånden av mindre fisk. Mindre fisk äter, förutom djurplankton, även rovfiskägg och andra betare (t.ex. snäckor och kräftdjur). Djurplankton och andra betare håller nere mängden växtplankton och fintrådiga alger, en viktig funktion i ett övergött hav. Genom en stark rovfiskpopulation minskar bestånden av mindre fisk till förmån för mer djurplankton och andra betare. På detta sätt minskas obalansen i Östersjön.

Övergödningen gynnar växtplankton och fintrådiga alger på bekostnad av fleråriga arter som blåstång, ålgräs och kransalger. Mycket växtplankton i vattnet gör vattnet grumligare och när ljuset inte når ner i djupet kan växter och alger inte leva lika långt ned som i klart vatten. Den bottenlevande vegetationen är viktigt på många sätt, bland annat som barnkammare för fiskägg och yngel.

Foto: Linda Kumblad

Gäddyngel.

Kraftig tillväxt av växtplankton och fintrådiga alger bidrar även till en ökad syrebrist i Östersjöns bottenvatten. När algerna dör sjunker de ned till botten och bryts ned, en process som kräver syre. I vårt inlandhav finns redan ett utbrett problem med syrefria botten. Syrebrist leder till ökat läckage av fosfor från sedimentet vilket ger ännu mer näring åt algerna, vilket resulterar i mer övergödning och mer syrebrist

- en ond spiral uppstår. En bättre balans mellan växt- och djurplankton samt mellan fintrådiga alger och andra betare är därför viktig för alla organismer i havet, och här har rovfisken en extremt viktig funktion!

I om projektet [Levande Kust](#) kan du läsa mer om arbetet med övergödning, våtmark för gäddor och inplantering av blåstång! Läs även om projektet ["Storskalig satsning på stärkta rovfiskbestånd"](#) samt efterföljande projekt ["Restaureringsinsatser med abborre i fokus"](#) som är i full gång i dagsläget!

Snabbfakta om rovfiskar i Östersjön

Gädda

Gäddan finns i hela Östersjön, framförallt längst kusten. Övergödningen gör dock att gäddans lekvikar växer igen vilket delvis bidragit till att beståndet har minskat. När honan lagt äggen tar det 10-15 dagar innan de kläcks. De nyfödda gäddynglen klibbar sig fast på vegetation med klubbkörtlar, där sitter de i ca två veckor innan de simmar vidare. Tillväxten på gäddor är väldigt snabb, under sitt första år kan de växa upp till 20 cm.

Foto: Vattnekologerna

Abborre

Abborren finns också i hela Östersjön, men på vår och sommar rör de sig i närheten av strandkanten och på höst och vinter simmar de ut på djupare områden längst kusten. Som liten lever abborrarna i stim men vid ökad storlek och ålder drar de sig undan och lever ensamma. Abborren lägger sina ägg i klubbiga band i vegetation på grunda bottnar.

Foto: Folke Rydén Production

Torsk

Torsken trivs bäst, tillskillnad från abborre och gädda, i djupare delar av Östersjön. Befruktade torskägg flyter runt i havet i ca 2 veckor innan de kläcks. För att flyta krävs en salthalt på minst 10 promille, annars sjunker äggen till botten och förblir okläckta. För att äggen ska kunna utvecklas krävs även en viss syrehalt vilket gör att Östersjöns syrefattiga bottnar utgör ett problem för torskens reproduktion.

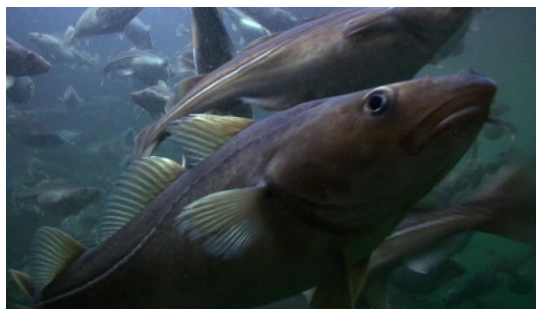

Foto: Peter Östlund